

nekdo že dosega služboval na tem ali onem udobnem mestu, naj ima isti vsled tega prednost pred drugimi kompetenti. Okolnost, da je nekdo že gotovo dobo časa služboval na udobnejšem mestu, še vendar ne opravičuje dotičnika, da bi iz nagiba do navadne osebne komoditete in drugih takih kapric še dalje zasedal mesto, na katerem bi izpodrival prošnika, čigar kompetenca za to mesto je posledica višjih, preje navedenih nagibov.

To, da ima kdo zasluge za kraj, ima biti upoštevano le s splošnega ozira v njegovi kvalifikaciji, ker ima tekmeč lahko istotako podobne zasluge v kraju svojega delovanja.

Službena doba se je v prejšnjih nedemokracijskih časih, ki socialnih razmer in drugih podobnih momentov največkrat sploh upoštevala ni, stavila pri presojanju kompetentov takoj na drugo mesto, kar se je neizpremenjeno preneslo tudi v demokratično sedanjost. Če se pa upošteva dalekosežnost, ki jih imajo socialne razmere za življenje in razvoj posameznika in ž njim za splošnost, mora vsak objektivni človek priznati, da gre pri presojanju podelitve mest socialnim razmeram kot življenjskim in eksistenčnim zadevam daleko prednost pred »službeno dobo«, ker je ta nekaj čisto slučajnega, kar ji pa nikakor ne more dati tolike veljave, da bi smele izpodrivati kompetente z najnujnejšimi socialnimi razmerami, kompetente, ki so doslej službovali na prometno itd. zanemarnjenih krajih in imajo samo to slučajno pomanjkljivost, da še nimajo toliko in toliko službenih let. Nagrada za službena leta je odmerjena v napredovanju v plači, a pri kompetenci pa bi ji pravilnost odločila pri sicer enakih razmerah (spodobnost, socialne razmere, doseženi službeni kraj) zadnje mesto.

V naši narodni državi pa se mora pri kompetencah v posebno zaslugo šteti slučaj, ko so nekateri v dobi avstrijskega režima zaradi svojih naprednih slovanskih idej trpeli kruta preganjanja in težke ječe.

Ker imamo tudi učiteljske pare, spada na vsak način med zahteve pravičnosti, da se iste z upoštevanjem preje navedenih načel posebno upazuje v slučajih, kjer je na eni šoli (v enem kraju) razpisanih več mest. Njim je le redko dana prilika kompetence in bi isti bili skoraj izključeni od nje, ako bi se tudi pri takih razpisih (2 mesti) na nje ne oziralo bolj, kot na druge kompetente. Smo tedaj mnenja, da bi se le načelom pravičnosti ustreglo, ako bi se še učiteljske pare pri omenjenih razpisih (pri drugače enakih okolnostih) posebno upoštevalo.

Večkrat je že bilo brati razpise s sledečo, oziroma podobno pripombo: »Na prekasno došlo prošnje se ne bo oziralo, ni se pa nikoli ugotovilo, kdaj se ima smatrati prošnja za prekasno došlo. Po našem mnenju bi na noben način ne smelo biti merodajno, kdaj dospe prošnja na krajni šolski svet razpisane mesta, ampak merodajen ima pri tem biti datum, ko je bila prošnja vložena pri prvem šolskem uradu, t. j. pri šolskem vodstvu kompetenta. Čas, ki ga prošnja zamudi na svojem uradnem potu, se nikakor ne sme šteti v termin razpisa, ker isti ni odvisen od volje kompetenta; zato bi pri vsakem razpisu moral slediti po preteku termina 14dnevni čakalni rok, predno bi se smeli kompetentni krajni šolski svet sestati k

1. Kot relativna (transpozicijska) metoda ima v prvi vrsti namen, izobrazevati muzikalni čut, ter podati podlago lepemu petju s tem, da pospešuje čisto intonacijo in vezba ritmiški čut.

2. Številke so izdatno nazorno sredstvo, ker so za učenca vrednostne količine. Z uporabo števil se pospešuje umstveno delovanje (napram sedaj običajnemu mehanizmu) in samodelavnost učencev pride do veljave, kakor pri vsakem drugem učnem predmetu. Tonski spomin se istotako izdatno krepi.

3. Metoda je lahka v uporabi. V glasbi manj naobrazeni učitelji se poučevale priučne sigurne pevanja po številkah. Treba je samo poguma in vztrajnosti!

4. Velika razširjenost metode je najboljši dokaz njene uporabljivosti.

5. Številčna metoda pri nas ni nova. Od Foersterja započeto delo je treba samo nadaljevati. Uvede naj se pa petje po številkah v vse šolske kategorije in tudi pevsko društva naj se ga poslužujejo. Vzgojili se bodo na ta način pevci in slušatelji s pravo muzikalno naobrazbo, ter s pravim umevanjem muzikalne lepote. Le po tej poti zamore postati petje tudi narodna umetnost in činitelj narodne kulture.

H. Družovič.

tozadevni seji, in prošnje bi se morale z ozirom na razpisni termin presojati s stališča, kdaj so bile iste vložene pri pristojnem šolskem vodstvu in ne pa, kdaj so dosele na kraj razpisane mesta.

Čisto objektivno smo tukaj precizirali svoja načela o pričujoči zadevi in upamo, da bo vsak objektivni bralec teh vrstic soglasal s poudarjenimi smernicami, ker odgovarjajo načelom pravičnosti ter jih prav posebno priporočamo v uveljavljanje na kompetentnih mestih našim učiteljskim zastopnikom.

ANDREJ SKULJ:

Kmetijski tečaji in še nekaj.

Čehi, ki stoje kulturno na paralelni stopnji z drugimi narodi, pri katerih so vse panoge narodnega gospodarstva tako razvite, da se morejo kosati s prvimi narodi na svetovnem trgu, so uvideli, da je blaginja naroda tam, kjer se vsi sloji krepko podpirajo. Zlasti pa mora biti jako in trdno kmetijstvo, ono mora po močnostih kriti domačo prehrano obrtnih slojev in neproducentov. Kmetijstvo mora biti bogati vir, iz katerega upajo vsi sloji, iz katerega izvira moč države. Krušno vprašanje je in ostane važno za posameznika, važno pa je tudi za celo državo. O tem nas je prepričala svetovna vojna z vsemi posledicami, ki so nastale vsled zmanjšane produkcije po celi Evropi. Te posledice bomo čutili še nekaj let.

Iz tega vzroka so praktični Čehi, ki imajo celo razvito kmetijsko šolstvo, nvedli z novim zakonom še gospodarske ljudske šole.

Namen teh šol je dvojen. Predvsem imajo namen poglobiti in razširiti v narodni šoli pridobljeno znanje, toraj poglobiti in razširiti narodovo izobrazbo sploh. Na drugi strani pa naj te šole pripravljajo kmetijsko mladino na poznejše praktično življenje s tem, da v teh šolah pridobi kmetijski naraščaj najpotrebnejših naukov iz praktičnega gospodarstva. To je tudi edina prava pot. Sreča in blagostanje narodovo obstoji v tem, da vsak v svojem poklicu tvori nekaj dovršenega, kar more pa le tem potom, ako ima zadostno znanje in hoče seveda to znanje tudi uporabiti. Vsak, ki je v svoji stroki dovolj izobražen, ima zmožnost napredovati. Šola, ki tako uči — vzgaja.

Če kedaj, je danes šoli odrasla mladina tako potrebna nadaljne vzgoje in pouka kakor še nikoli. Vojna in z njo vse zlo, nam je toliko pokvarila, da bomo imeli vsi, ki imamo voljo delati in smo v to poklicani, desetletja dovolj popravljati.

Ne prikrivajmo si istine, da je boljše-viški duh, negovan od različnih demagogov prodril tudi na deželo in zastruplja zlasti mladino. Ne mislim, da bodo to kedaj boljše-viški, pred katerimi naj trepetata država. Tako naivni nismo. Pač pa bodo ti reveži nevezgojeni in nepoučeni o resnih nalogah človeškega življenja, leni in delomrjni elementi v škodo in nesrečo samimi sebi, občini in državi.

Na vse to moramo misliti, nobenega ne smemo izgubiti, majhen narod smo, zato moramo gledati, da bomo vsi dobri, vsak na svojem mestu.

Sklep narodne zbornice v Prazi nam je resen opomin, da zastavimo tudi pri nas vse, da se realizirajo čim prei zamišljeni kmetijski tečaji, ki bodo lahko najsigurnejša pot k pravi izobrazbi in prosveti naše kmetijske mladine.

Zdi se mi, da se pri nas vsepovsod in vsepreveč politizira. Že prav, a vse kar je prav. Žal, da naša mladina vse prekmalu zaide na to umazano cesto. Predvsem dosi in temeljite izobrazbe, obilo pouka in znanja, potem šele kraj drugega, ne pa obratno, kakor se dogaja vobce pri nas.

Zainteresirajmo mladino predvsem za poklic, nudimo ji dovolj znanja, ker le izobražen ter vsestransko poučen človek je zmožen trezno razsojati in bo tudi v političnem delovanju zmeren in preudaren.

Šola naj ustreza potrebam in zahtevam naroda, zato je naša dolžnost poslušati njegove želje in jih po možnosti uveljaviti. Razine kmetijske organizacije in korporacije, brez razlike političnega naziranja, žele reforme v narodnem šolstvu v prid kmetijskih slojev. Seveda so te zahteve dostikrat neizvedljive, kar sem že svojčas pojasnil. Lahko in brez težav pa upeljemo povsod kmetijske tečaje, ki bodo pod vestnim in previdnim vodstvom sigurno dosegli najlepše uspehe.

Vendar ne odlašajmo! V vseh panogah narodnega gospodarstva bo začelo novo življenje in tekmovanje. Ne zamudimo začetni v temelju, pri našem agrarcu.

Zahteve po temeljitem poznanju produktivnih odnošajev so težavne ali važne.

One se sicer ne dajo naučiti iz knjig, pač pa jih s primernim poukom lahko predočimo in pojasnimo. Začetnike je treba navajati k opazovanju narave, da tem potem pridobe praktični skušeni, katere si naj zapomnijo in uporabljajo.

Zalostno je pri naš dejstvo, da roditelji pogosto odločajo nadarjene otroke za »gospode«, oni pa, ki nimajo teh lastnosti, naj bodo kmetje. To je napačno! Kmetijstvo ni lahka gospodarska panoga. Lahko trdimo in tudi dokažemo, da je od vseh obrti kmetijstvo najtežja obrt, ki zahteva popolnega znanja in razumevanja. Tu se ne da nič delati po kakem kopitu. Vsak mora biti veščak na svojem mestu, ako hoče korakati z duhom časa in si zagurati obstoj, sicer mora propasti. Razumljivo nam je, zakaj propadajo pri nas kmetije. Po starem kopitu kmetovati danes ne gre več. Denarne in delavske razmere so se spremenile, javni in osebni stroški naraščajo bolj in bolj. Treba se je prilagoditi premenjenim okoliščinam in iskati sredstev, kako dobiti iz zemlje z manjšimi pridelovalnimi stroški večje dohodke. Treba tedaj ne samo pridnih rok, ampak tudi razumnih glav. Zato pa na delo za prospeh naše kmetijske mladine in blagostanje našega naroda!

Da sem še enkrat »pogrel« vprašanje kmetijskih tečajev, sta mi dala neposredni povod »Naredba poverjenišva za uk in boročastje z dne 13. aprila t. l.«, s katero se uvajajo med obvezne učne predmete ljudske šole ročna dela in člank g. kmetijskega nadsvetnika Rohmana »Snujmo stanovske organizacije za kmetijsko mladino«.

Že l. 1911., ko sem prvič referiral v Kmetijskih šolah, sem napisal to-le: »Velike važnosti za tako šolo bi bile delavnice, kjer bi se vadili učenci ročnosti v izdelovanju kmetijskih potrebščin. Vsak kmetovalec mora biti kolikor toliko rokodelca. Kaj je lepšega, ko v zimskih dnevih in dolgih večerih napravljati in popravljati razno potrebno orodje, kakor: grablje, ročice, samokolnice i. dr. Včasih so to ljudje umeli, danes je vse izumrlo. Vse bi se dalo v delavnicah znova poživiti. Koliko koristnega bi lahko nudil tak pouk, pa bi bil tudi velike moralne vrednosti. Koliko nepotrebnega posedanja in postopanja v zimskih dnevih bi izgubilo.«

Kolike privlačne sile bi bile take delavnice združene s kmetijskimi nadaljevalnimi tečaji.

Naš kmet je praktik — egoist. Vnema se za to od česar si vidno obeta koristi. Izrabimo tedaj to njegovo stran in združimo s kmetijskimi tečaji praktični rokotvorni pouk. Mladičji imajo v tej dobi dovolj ročnosti in razuma, da bi s pridom sledili pouku. Je pa tudi iz praktičnega stališča lahko izvedljivo, saj bi potrebni material oskrbeli po večini učenci sami, kar bi zelo zmanjšalo stroške in pouk bi bil tako res praktičen, ker bi bili učenci tudi s predpripravami in nabavljanjem materiala zaposleni.

Stanovske organizacije za kmetijsko mladino so gotovo velevažne, zato moramo srečno misel le pozdravljati. Z uspehom pa bomo snovali take organizacije le tam, kjer se bodo otvorili kmetijski tečaji. Ni dovolj, da organiziramo, da organizacijo ustanovimo. Organizaciji je treba oživljajoče sile. Ta sila bi bili v prvi vrsti kmetijski tečaji in pa strokovno glasilo za šoli odraslo mladino.

Že l. 1919. sem sprožil misel, naj bi se ustanovil list za šoli odraslo kmetijsko mladino. Sedaj ko mislimo na organizacijo, moramo misliti na ono vez, ki naj veže in družijo, navdušuje in krepi to organizacijo. — to bi bilo primerno urejevano glasilo. Prepričan sem, da imamo dovolj delavcev, ki bi z veseljem priskočili nove-mu listu na pomoč s svojim znanjem.

In mladina sama? Tudi ona bi sodelovala. Ne podcenjujmo je. Sai bi, rada bi, treba ji je le spodbude in navodila.

Prepričan sem, da bi se dalo tem potom ustvariti iz naše mladine nekaj tako zdravega, tako čvrstega, da bi bilo njej sami v ponos, nam v veselje, bodočnosti v veliko korist.

Naj bi te misli postale istina, če ne povsem, pa vsaj deloma, kolikor dopuščajo razmere, v letošnji jeseni in zimi.

Specijalni izpit iz petja na meščanskih šolah.

(Odlok Višjega šolskega sveta z dne 12. III. 1921 štev. 335.)

I.

K izpitu je pripustiti kandidate s sposobnostnim izpričevalom za ljudske šole, če dokažejo, da so se izobrazovali v petju na kakem glasbenem zavodu ali pa pri kakem pevskem učitelju.

2.

Izpit je strokovnega značaja ter se deli v pismeni in ustni izpit. Ozirati se je pri tem:

a) na splošno muzikalno naobrazbo
b) na posebno usposobljenost poučevanja petja na meščanskih šolah.

3.

Pisni izpit vsega:

a) Harmonizacijo lahke šolske ali cerkvene pesmi za četverglasni mešani ali otroški zbor. (Tudi za triglasni ali dvoglasni otroški zbor). Transpozicijo v druge tonove načine;

b) izdelovanje učne lekcije iz petja; dodatno še

c) pregledno rešitev vprašanja iz splošne glasbene zgodovine.

4.

Ustni izpit naj se deli v teoretiški in praktični del.

A. Teoretiški del:

a) Najvažnejši podatki iz glasbene zgodovine.

b) Temeljni pojmi iz harmonije ter oblikoslovja (z ozirom na pesemske oblike).

c) Pregledni popis človeškega govorila, njegovih funkcij in njegove higijene.

č) Pregled fonetike.

d) Metodika šolskega petja.

B. Praktični del.

a) Muzikalni diktat (enoglasen in dvoglasen).

b) Kandidat naj zapoje pesem, ki si jo je sam izbral (z obilgatno spremljavo klavirja).

c) Lažji glas kake zborove skladbe a vista.

č) Spremlja naj lažjo šolsko ali cerkveno pesem na klavirju ali na orglah.

d) Didaktična usposobljenost se dokaže ali z učenim nastopom ali pa s preiskujevanjem glasovnega materiala pri posameznih učencih.

Literatura.

Ad 4 a) B. Kothe: Musikgeschichte. Lenckart — Leipzig. F. Rakuša: Slovensko petje v preteklih dobah. Narodna tiskarna — Ljubljana.

Ad 4 b) Heinze - Wagner: Musik- und Harmonielehre, I. II. Handel — Breslau. A. Foerster: Pevska šola. Ljubljana. A. Foerster: Nauk o harmoniji in generalbasu. Milič — Ljubljana.

Ad 4 c) Dannenberg: Katechismus der Gesangskunst. Hesse — Leipzig. Gutzmann: Stimmbildung und Stimm-pflege. Bergmann — Wiesbaden.

Ad 4 č) Th. Hauptner: Ausprache und Vortrag beim Gesange. Etenlenburg — Leipzig. H. Družovič: O fonetiki v ljudski šoli. Letopis Šol. Matica 1907.

Ad 4 d) G. Rolle: Didaktik und Methodik des Schulgesangsunterrichtes. Beck — München. H. Družovič: Posebno ukoslovje petja. Šol. Matica — Ljubljana.

Ad B a) H. Riemann: Katechismus des Musikdiktates. Hesse — Leipzig.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

+ Vsem učit. društvom! Nekaj učiteljskih društev se ni poravnalo računoma za l. 1920. Prosimo, da store to čimpreje. Podpisano poverjenišvo rabi večjo svoto denarja. Prosimo vsa društva, da nakažejo na račun letošnjega leta kar največ mogoče. — UJU poverjenišvo Ljubljana.

II. seja širšega sosveta UJU,

poverjenišva Ljubljana, dne 17. maja 1921.

Na binokstni terek se je sestel širji sosvet v Ljubljani prvič k sklicani seji, ako izvzamemo prvo sejo, ki se je vršila lansko leto takoj po delegaciji in je rešila samo nekaj formalnih zadev. Sedaj smo praktično uvideli, kako umestna je institucija širjega sosveta, kjer pride do zastopstva, do besede vsako okrajno društvo. Praktično se je čutila ona intimna vez, ki naj spaja okrajna društva s poverjeništvom v centrali. Od vseh včlanjenih društev samo dve društvi nista bili zastopani: gornjegrajsko in prekmursko. Prvo je imelo sicer svoj majniški izlet, pa bi kljub temu lahko poslalo svojega zastopnika. Prekmursko društvo je deloma opravilo vsled velike oddaljenosti in slabih prometnih zvez, a smo ga pozglašali zlasti zaradi tega, ker bi radi čuli iz pristnega vira o desolantnih šolskih razmerah, ki tamkaj vladajo.

Kmalu po 8. uri se je pričela polnit magistratna dvorana. Sestali so se tovariši iz najoddaljenejših krajev Slovenije in si prožili roko v pozdrav.

I. Poverjenik tov. L. Jelenc otvoril sejo širjega sosveta in poda svoje pomočilo, priobčeno v zadnji številki Učit. Tovariša.

II. Nato sledi poročilo strokovnega tajnika. Ker pride poročilo, izpopolnjeno, zopet pred delegacijo, ga sedaj ne priobčujemo.

Poverjenik otvori o obeh poročilih razpravo. K besedi se oglasi g. Godčeva (Limbuš), ki

izvala, da se je uvodila akcija glede dnevnic poročenih učiteljev, da se ta krivična zadeva uredi vsaj za bodočnost. Ostro kritične postopane onih predsednikov okr. društev, ki niso odposlali resolucij na poverjeništvu. Tudi Učit. Tovarši ni objavil dopisnega komentarja, zato nekatera društva niso bila zadostno informirana. Zahvaljujemo se tovr. poverjeniku, da je v zadevi posredoval pri ministru, četudi za enkrat brezuspešno, a je prepričana, da se bo tudi v bodoče krepko potegala za pravice članstva organizacije. Izstopa mariborskih koleginj ne jemlje resno in je bil to le hipen izraz nezadovoljstva proti krivici, ki se jim je zgodila. — Od svojega društva je dobila mandat, da se izjavi proti načinu izbiranja kandidatov zastopnikov v viš. šol. svet. Izrecno poudarja dobro izbiro in je prepričana, da bodo zadovoljni zastopniki dobro delovali v viš. šol. svetu, toda okrožnica na okr. društvo je določala tako kratak termin, da ni bilo mogoče sklicati seje in se je morala zadeva kratkim potom rešiti s strani predsedstva. Zato se je članstvo na prihodnjem zborovanju izjavilo proti takemu načinu. Zella društva je, da se v bodoče vpoštevalo tudi obmejna društva, ker vladajo tam posebne razmere, učiteljstvo mora biti tam v resnici idealno in nadvse požrtvovalno, ne pa morda celo tako, ki ima temno preteklost. Zato naj se pri prihodnjih volitvah vpošteva tudi obmejna društva.

Tov. Tomažič (Maribor) se pridružuje svojih predgovornici glede želje zastopstva obmejnih učiteljev. Glede izbire kandidatov naj se obveste prihodnjim društvom pravočasno. — Glede dnevnice poročenih učiteljev se ne more ubraniti višja, da vlada v gotovem delu nekaka zavist. Pravilo pa mora biti slej ko prej, da bodi za enako delo odmerjeno enako plačilo. Uveren je, da organizacija zadeve ne bo pustila iz vida in se bo posluževala vsake prilike, da se bo končno izvojevala pravična rešitev. Izstopa mariborskih učiteljev ni jemati pretragično, dejstvo je, da še naprej redno plačujejo društveno članarino in se nadalje udeležujejo društvenih zborovanj.

Tov. Matko (Novo mesto) konstatira, da se je o priliki skrutinja pri volitvah v viš. šol. svet dogajalo, da je 10 šol. društev prepozno oddalo glasovnice. Rok za določanje je bil dovolj dolg, zato se mora dognati, katera so bila ta maloimarna šol. vodstva, in se mora napram njim strogo nastopiti. Poverjeništvu naj v tej stvari potrebno ukrene.

Tov. Humek (Maribor) govori k plačam meščansko-šolskega učiteljstva. Mogoče je, kar je povdarjal tov. poverjenik, da se je preobčevalo, češ, da je poverjeništvu glede tega premaro stari, toda če se je to zgodilo, je bilo to gotovo samo privatnim potom. Obširno govori o pomenu in važnosti meščanskega šolstva. Izraža upanje, da bo v bodočnosti vendarle mogoče doseči nekaj v tem pogledu, zlasti ker je meščansko šolstvo tudi drugod že precej razvito, tako v Dalmaciji, na Hrvaškem in v Vojvodini. Iz Narodne Prosvete je bilo razvidno, da je tov. poverjenik pri seji glavnega odbora UJU v Beogradu stavil predlog glede 15—20% poviška meščansko-šol. učiteljstva. Njemu se zdi to premalo, ker je linelo to učiteljstvo že pred regulacijo za en razred višje prejemke, kar je odgovarjalo 20—25% poviška. Končno se ponovno zahvaljuje tov. poverjeniku za korake, ki jih je storil tozadevno v Beogradu. Kritične sestavo viš. šol. sveta, ker je zastopstvo za obe kategorije šolstva enako. Mnenja je, da bi moralo biti zastopstvo ljudsko in meščansko-šolskega učiteljstva ločeno ter naj bi volilo slednje učiteljstvo zase. Prosi, naj se upošteva to zanaprej. Ponovno povdarja načel, da bodi za višjo izobrazbo in kvalifikacijo tudi višja plača.

Tov. Luznar (Kranj) se obrača proti ločenemu zastopstvu v viš. šol. svetu. Na seji ožlega sosveta, kjer so se predlagali kandidati za viš. šol. svet, se je imenoval tov. poverjenik Jelenc skupni zastopnik učiteljstva za ozemlje bivše Kranjske in Štajerske kot star navdušen borilec stanovskih in tovariških pravic in koristi. Prijem je da bo kot meščansko-šolski ravnatelj se v isti smeri zavzemal za interese tako meščanskega kot ljudskega šolstva in učiteljstva. — Kar se pa tiče zastopstva obmejnega šolstva in učiteljstva, bodo izvoljeni naši zastopniki enako uspešno lahko intervenirali in zagovarjali, treba samo zadostnih informacij, društva naj o vseh takih zadevah poročajo zastopnikom v viš. šol. svetu in ni nikakega dvoma, da se bodo ti z vso energijo zavzemali za naše obmejne razmere.

Tov. Mjavrič (Ljutomer) opozarja kot zastopnik učiteljstva ljutomerskega okraja na Apaško kotlino, kjer je poprejšnji viš. šol. svet direktno nastavljal nemške učitelje, ozir. take še naprej obdržal v službi. To se mora na vsak način izpremeniti, ker je eminentne važnosti za naše obmejno šolstvo. Kar se tiče tamkajšnjega narodno zavednega dela učiteljstva, vladajo od strani prebivalstva gorostasne razmere. Ljudstvo je zelo nahujskano, ne daje učiteljstvu hrane in stanovanja, v mnogih slučajih učiteljstvo niti ni varno svojega življenja. Tja spada v prvi vrsti v resnici zavedno in narodno učiteljstvo. Na vsak način treba tu korenite remedure.

Tov. Humek kaže na žalostne razmere v Prekmurju, kjer se ni dosedaj še ničesar storilo. Plebanuši in madžaronski učitelji so popolnoma svobodni ter delajo, kar hočejo. Poučujejo kratkoma se napreje v prekmurščini. Je to silno važna zadeva in je treba te razmere temeljito proučiti. Madžaronsko učiteljstvo je treba takoj odpustiti. Ljudstvo je popolnoma odtujeno naši državni misli. Vso pozornost je treba obrniti na mejo. — K besedi se oglašijo še tov. Lešnik,

Kurbus, Škulj, Klemenčič, Sivka, Schechel, ki so v bistvu vsi bavijo s predmetnimi zadevami. Ko se nihče več ne oglašuje, odgovarja poverjenik tov. Jelenc na stavljenje interpelacije. V prvi vrsti se dotakne volitev v višji šolski svet ozir. razpošiljanja okrožnice na okrajna društva. Na merodajnem mestu je bil opozorjen, da bo naredbi glede viš. šolskega sveta sledil zelo kratak termin do razpisa volitev. Bil je torej najboljše mnenja, da se gre takoj na delo glede nominiranja kandidatov. Ako se je pa pozneje termin do razpisa volitev zopet zavlekel, ne zadene tozadevno poverjeništvu nikaka krivda. — Kar se tiče dnevnice poročenih učiteljev je storilo poverjeništvu in polni meri svojo dolžnost, dasiravno ni moglo doseči do sedaj nikakega uspeha, kakor ga ne more tudi ostalo državno uradništvo, ki je enako prizadeto. Obljublja, da tudi v prihodnosti stvari ne bo pustil iz vida. — Obširno odgovarja glede plač meščansko-šolskega učiteljstva. Ako ni bilo vnešeno to učiteljstvo v državni zakon z dne 23. jul. 1919, temu ni kriva organizacija, ker ni bila takrat vprašana za nikako mnenje in tako tudi ni pri tem zakonu najmanj sodelovala. Takrat se nismo imeli UJU. O zakonu samem je izvedel baš one dni v Beogradu, ko je bil v parlamentu in je bil zakon sprejet. Krivda zadene mogoče slovenska zastopnika v takratnem šolskem odseku narodnega predstavništva. On sam je pri tem prizadel in o vztrajno tudi v bodoče posredoval. Ako je pisala Nar. Pr., da se je potezal za 15—20% povišek, to ne odgovarja istini. Za tak povišek so bili Dalmatinci, češ, da ne kaže iti previsoko. Sprejet je bil nato kompromisni predlog, ki zahteva 20 do 25 odstotni povišek. — Prekmurske razmere potrebujejo res popolne reorganizacije. Kolikor mu je znano, se pripravlja za Prekmurje osnove posebnega okrajnega šol. sveta in se tozadna naredba že izdeluje. V šolskem oziru je prepričan, da se bo marsikaj izpremenilo sedaj, ko je nadzorstvo podrejeno viš. šol. nadzorniku g. Ganglu. Kolikor mu je znano, gre itak v kratkem sam tja, da osebno prouči tamošnje šolske razmere.

Tov. Škulj (Ljubljana) stavi končno predlog, da se v zadevi dnevnic poročenih učiteljev odpošlje emotne resolucije, podpisane od vseh navzočih predsednikov okr. zastopnikov okr. učit. društev na pristojna ministristva. Predlog se sprejme.

VII. Blagajniško poročilo. Uvodoma pojasni tov. poverjenik zadevo novega blagajnika. Na lanskem delegacijskem zborovanju je bil izvoljen kot novi blagajnik tov. Mirko Fegic, ker je prejšnji 25 let delujoči blagajnik tov. Luznar odložil to funkcijo. Tov. Fegic pa kljub vsem naporom ne more dobiti primernega stanovanja, zato bo opravljal blagajniške posle še nadalje tov. Luznar, dokler se razmere ne uredi. Tov. Fegic pa je za to dobo prevzel upravnništvo Učiteljskega Tovarša. — Blagajniškega poročila za sedaj ne objavljamo, ker pride itak pred delegacijo. — Dodatno k blagajniškemu poročilu pride v razpravo predlog mariborskega društva, naj bi z učitelji poročene učiteljice, ker so občutno prikrajšane pri dražinskih dokladi, plačevale samo golo članarino, odštevisi ceno listov Tovarša in Popotnika, kateri listi zante ne bi bili obvezni. Po daljši debati predlog ni bil sprejet. — **Tov. Lešnik (Marenberk)** opozarja, da je iz blagajniškega poročila razvidno, da mnoga društva dolgujejo članarino še iz prejšnje dobe. To dejstvo ostro kritikuje in je mnenja, naj se štejejo samo tisti kot člani organizacije, ki v polni meri zadostijo svojim obveznostim. — **Tov. Rus (Kranj)** govori za točno evidenco članstva pri društvih. Vsakokratne izpremembe je vestno in pravočasno poročati, kar je posebne važnosti za blagajnika. Pri tej priliki se ostro obrača proti nedostojni kritiki od strani posameznih društev na poverjeništvu, ki postaja večkrat naravnost odlozna in našemu stanovskemu ugledu in javnosti več škoduje kot koristi. Tu je pravi forum, pravo mesto, kjer vsako društvo lahko izrazi svoje mnenje, svoje želje, svojo kritiko. Pozivlja predsednike, naj tozadevno napravijo red v društvih. V organizaciji mora vladati disciplina. — **Tov. Lešnik** želi, da se pošilja Narodna Prosveta, ki prihaja v zameno za Tovarša, na predsednike okr. društev. Se vzame na znanje in se potrebno ukrene.

Končno besedo povzame tov. Luznar, ki opozarja na posameznost glede pravičnih naslovov članstva. Marsikatera reklamacija bi bila nepotrebna, ako bi bili društveni funkcionarji točni. Nadalje poroča, da je dalo poverjeništvu prosvete Popotniku na razpolago 10.000 K in bo treba o uporabi poverjeništvu poročati. Predlaga, da se izda za ta denar brošura »Seznam pedagoških in filozofskih izrazov«, ki bi bila velike važnosti in je za našo pedagoško literaturo v resnici zelo potrebna. — Predlog je bil sprejet. — Nato prečita predloge uredništva Popotnika, naj izhaja list mesečno in naj se honorarji za članke časa primerno zvišajo, istotako tudi uredniški honorar. — Predlog za mesečno izdajanje lista propade, določitev honorarjev se prepusti ožjemu sosvetu.

IV. Poverjenik stavi 5. točko: Poslovnik UJU poverjeništvu Ljubljana z dnevnega reda, ker načrt še ni izdelan.

V. Pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana se vrši začetkom septembra letošnjega leta v Celju.

VI. V razpravo pride zadeva glede vzprejema »Društva učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji« v UJU. Po dolgotrajni debati, ki se udeležujejo skoro vsi navzoči člani in ki zadobiva mestoma uprav neljubno ostrino, se sprejme

predlog tov. Gnusa: Širji sosvet za sklepanje o tej zadevi ni kompetenten, zato naj se nadaljnji ukrepi prepuste delegaciji, v centrali UJU naj se pa izposluje, da se v bodoči načrt izpremembe pravil Udruženja vnese določba, ki bo dala prostora učiteljstvu meščanskih šol v UJU kot samostojnemu društvu.

VII. Samostojni predlogi in slučajnosti. — **Tov. poverjenik** prečita dopis »Osrednje Zveze javnih nameščencev«, ki vabi našo organizacijo, da se napadi kot so se vršili v Našem Okasu, nikdar več ne ponove, zajedno obžaluje te bivše napade. Po daljši debati, ki se je razvila, se sprejme predlog tov. Matka: Naša organizacija vstopi zopet v Zvezo, ta pa nam mora dati satisfakcijo na onem mestu, kjer smo bili žaljeni. —

Tov. Klemenčič (Ptuj) stavi predlog: Nad število let službujoči učitelji (-ice) naj se vpošteva pri kompetenci le v izvanrednih slučajih, ker od takih kompetentov ni pričakovati daljšega službovanja in naglo se vršeče izpremembe na šoli tej samo škodujejo. Poverjeništvu UJU naj stori korake pri viš. šol. svetu v tem zmislu. — Predlog se sprejme.

Predlog mariborskega društva, da ožji sosvet nima pravice izpreminjati sklepov delegacije, kakor n. pr. v zadevi članarine, se vzame sicer na znanje, toda tov. poverjenik pojasni, la bi morala organizacija takoj začetkom leta ustaviti liste, ako se ne bi zvišala članarina. Sicer pa pridejo taki sklepi itak potem še pred širji sosvet ozir. delegacijo, kjer se z utemeljevanjem zagovarjajo.

Tov. Humek stavi predlog, naj se s prihodnjim šolskim letom uvede na učiteljskih rokotvorni pouk, vrše naj se taki tečaj za učitelje v Ljubljani in v Mariboru, ki naj bodo gmočno dovoljno podprti, dalje naj se določi pristojno mesto za take izpite. Predlog se sprejme.

Tov. Tomažič je za objavo razpisov vseh učit. mest v Učit. Tovaršu. Pojasni se, da te bil tak predlog sprejet v zadnji seji višjega šol. sveta.

Tov. Gnuš vabi članstvo k pristopu zadruge »Učiteljski zdraviliški dom v Rogaski Slatini«. Prijave je pošiljati njemu v Dol pri Hrastniku. Nato sledi tajna seja. —

Tov. poverjenik zaključil ob pol 3. uri popoldan sejo širjega sosveta, ki je trajala zdržema od 8. ure zjutraj in je bila v marsikaterem pogledu velike važnosti. Prinesla je v članske vrste veliko pojasnila ter storilo se je mnogo ukrepov v korist šolstva in učiteljstva. Ločili smo se s pozdravom: **Na svidenje pri pokrajinski skupščini.**

Društvene vesti.

+ **Društvo vpokoj. učiteljstva** ima svoj občni zbor dne 8. junija t. l. ob 2. uri popodne v šoli na Ledini z občajnimi točkami. Na dnevnem redu bo zvišanje rednih prispevkov in določitev starosti za sprejem v društvo. K obilni udeležbi, mesto vsakih drugih obvestil, se vabijo člani. — Tajnik.

+ **Ptujsko učiteljsko društvo** zboruje dne 9. VI. t. l. ob 9. uri v Mladiki v Ptuj po nastopnem vzporedu:

1. Zadnji zapisnik.
2. Dopisi.
3. Prosto spisje, Fr. Martinc.
4. Sokolska povelja. (Teoretično in praktično) M. Majcen.
5. Poročilo s seje širjega sosveta UJU — 17. maja t. l. Predsednik.
6. Slučajnosti.

Ivan Klemenčič, t. č. predsednik.

+ **Okrajno učiteljsko društvo v Ljubljani** je zborovalo 21. maja t. l. na šoli pri sv. Jakobu. Predaval je g. prof. Jeran o geometriji v ljudski in meščanski šoli. Navzoče učiteljstvo je z zanimanjem poslušalo praktična navodila, potom katerih postane pouk o najnujnejših pojmih iz geometrije zelo zanimiv ter prav primeren predmet že v drugem ali vsaj v tretjem šolskem letu.

Geometrija je izkustvena veda; zato jo je potrditi nazorno. Vsako pravilo, kedo se računa n. pr. ploščina, obseg, tega ali omega lika, se mora opustiti. Učenec mora imeti pri stavljenju take naloge pred očmi lik, katerega je opazoval, primerjal, meril in risal ne pa formul, ki navadno v kratkem času zginejo iz spomina brez sledu ali so praktično brezpomembne. Samo to ostane trajno v spominu, kar si je človek pridobil z lastnim opazovanjem, z izkustvi; tako da pretvorimo sedanjio šolo-mehaničnega sprejemanja vtisov in pojmov v šolo — dela.

G. prof. omenja tudi rokotvorni pouk, ki je kot učni predmet na novo vpeljan v šolo. S tega stališča je pouk v geometriji sredstvo, s katerim se navaja učence k samotvornosti. Vsaka šola bi morala imeti najpotrebnejše učne pripomočke, s katerimi se ponazorijo geometrijski pouk: šestilo, merilo, merski lanec itd.

Svoje skoraj 2 uri trajajoče predavanje je končal g. prof. z obljubo, da je pripravljen podati jeseni cel ciklus enakih predavanj. Želeli in svetovati bi bilo tov. učit. društvom po deželi, da preskrbe svojim članom podobna predavanja, kar je na deželi lažje ponazoriti, ker imajo na razpolago šolske vrtove, travnike itd.

G. predavatelju, ki kaže veliko ped. didaktično znanje in praktičnost, je častitati; želeli bi ga imeti nastavljenega na učiteljskih.

Okrajno učit. društvo šteje nad 200 članov in članic, od katerih se je zborovanja udeležilo komaj 50.

A.

+ **Učiteljsko društvo za Prekmurje** je zborovalo 12. maja v Murski Soboti. G. predsednik je otvoril zborovanje in pozdravil g. dr. Poljanca viš. šol. nadzornika, ki je tudi posetil zborovanje, g. nadzornika Jurka in g. Lesničarja iz Celja, ki je namenjen predavati o združništvu.

Po kratkem razgovoru o dnevnem redu je predaval tov. g. Krebs o fonomimiki, metodi, ki naj bi se uvedla pri pouku v elementarnem razredu. Njegova izvajanja so bila zanimiva in so vzbudila živahno debato. Vendar so bili zborovalci mnenja, naj se ne uvaja ta metoda tu pri nas, ker moramo gledati na enotnost in, ker je v splošnem v nabi v I. razredu prav dobra učna knjiga in je dosedanj učni postopek prav priporočljiv in uspešen.

Nato je predaval g. Lesničar o združništvu. Pazno smo sledeli njegovim besedam, posebno, ker je bilo videti, da g. predavatelj dobro pozna tukajšnje razmere in jih tudi upošteva. Obrača se na učiteljstvo, ki naj v prvi vrsti pripomore pri osamosvojitvi tukajšnjega naroda. Podal je nato kratko sliko o delovanju pri zdruzi in obljubil priti posameznikom na pomoč, kakor tudi da bo združna zveza v Celju po vseh močeh pomagala pri ustanavljanju zadrug. Učiteljstvo je prav zadovoljno sprejelo njegovo predavanje in gotovo bo ob priliki združniškega tečaja v Murski Soboti iz naših vrst obilo udeležencev. G. predsednik se je zahvalil predavatelju in priporočal zbranim sodelovanje. Tudi g. nadzornik priporoča, da se učiteljstvo zanima za te institucije.

Nato so prišle na vrsto stanovske zadeve. Resolucijam učiteljskih parov v Sloveniji se navzoči pridružujejo in zahtevajo, da se čim prej da omoženim učiteljicam polna dražinska doklada.

Predavanje o telodavbi za učitelje se bo vršilo v Murski Soboti 22. maja. Učiteljstvo naj se predavanja udeleži. Pravila učit. društva se predložijo oblasti v potrdilo.

G. predsednik predlaga, da se društvo zahvali tov. Gnusu, zastopniku pri viš. šol. svetu za njegov trud in delovanje v prid učiteljstva. Učiteljstvo se pridružuje temu predlogu. Zahvali naj se mu pisмено g. predsednik.

Predlog g. nadzornika, naj se vrši uradna učit. konferenca v začetku septembra, se sprejme. Pri tej konferenci se bodo obravnavali tudi podrobni učni načrti.

Tov. Sadar vabi učiteljstvo, da pošlje risarske izdelke na razstavo koncem šol. leta v mešč. šoli v Dol. Lendavi.

G. predsednik omenja nato učne načrte, ki naj jih učiteljstvo izdela. Ker dosedaj še niso bile dane gotove smernice za izdelavo in, ker sta se pridružila še dva nova predmeta naj se vsak učitelj potrudil, da izdela čez počitnice zahtevani in potrebni učni načrt. S tem je bilo zborovanje končano. G. predsednik se je še zahvalil zborovalcem za udeležbo in jih vabil, da se tudi prihodnjega zborovanja udeleže prav v obilnem številu. — Tajnik.

+ **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj** je zborovalo dne 12. maja v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri ob prav povoljni udeležbi. — **Tov. predsednik** Albin Spreitz pozdravi zborovalce, predvsem g. nadzornika Lichtenwalnerja, ki vedno rad prihaja med nas in g. profesorja H. Družoviča. — Ker tjakrat ni društvenih poročil, ki bi jih moralo rešiti članstvo na skupnem zborovanju, predava takoj g. prof. Družovič. G. predavatelj, ki je priznan strokovnjak na polju pevskega pouka, nam slika z izredno temeljitostjo prejšnje in sedanje stanje pevske metode, govori o smotru pevskega pouka, ki ga stavlja moderna didaktika, da bodi pevski pouk v ljudski šoli ne samo ročnost, temveč važen donos k umetniški in umstveni vzgoji ter slednjic z izurjenimi gojenci svoje pevske šole praktično demonstrira predavanje. — Predavanje je nudilo vsem zborovalcem trajne duševne užitke. Žal, da se v poročilu ne moremo spuščati v podrobnosti. V debato, ki se je otvorila po referatu, so posegli g. nadzornik in tovariš Klemenčič, Knaflič in Zemljč. K 2. točki dnevnega reda je govoril tov. Klemenčič, ki je nadaljeval prvotni referat o zemljepisnem pouku s praktičnim delom. Naštevajoč prvovrstne učne pripomočke za ta pouk in slikajoč nazorno, kako se mora vršiti domoznastveni in zemljepisni pouk v naravi v obliki potovanj, je nudil tov. Klemenčič vsem zborovalcem in stvarcem in metodičnem oziru. Brez hvalisanja je bil referat izredno temeljit, zato se predsednik tov. Klemenčiču tudi iskreno zahvali. — K debati sta govorila tovariš Pučelik in tov. Mar. Godec. — Nato poda g. nadzornik še nekaj navodil za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisnega in zgodovinskega pouka. — Pri tej priliki se po navodilu g. nadzornika izvolita tov. Klemenčič in Godec za končno redakcijo podrobnih učnih načrtov. Tretjo točko dnevnega reda je tvorilo predavanje tov. Marije Godec, ki je govorila o nalogah učiteljice v »Kolu jugoslovenskih sester«. — Z velikim zanimanjem je sledilo osebno žensko članstvo prelepemu izvajanju. — **Tov. Knaflič** stavi k debati predlog, ozir. podnet, da bi učit. društvo najintenzivneje podpiralo kulturna in narodna društva z mesečnimi prispevki, kajti le na ta način omogočamo razmah teh društev v edini prospeh naroda. — S tem je bil izčrpan dnevni red in tov. predsednik zaključil lepo uspešo zborovanje. Prihodnjic zborujemo po večinskem sklepu 1. četrtek meseca julija. — K sklepu poročila se še določno prosi, da vsi člani v smislu pravil kmalu poravnajo vsaj polletno članarino, ker se bo ista kmalu morala odposlati centrali. — Tajnik.